МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ОХТИРСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
СУМСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО АГРАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»

ЗАТВЕРДЖУЮ
заступник директора
з навчально-виховної роботи
_____Олена ГАВРИШ
„29” 08 2025 р.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Фінанси, гроші та кредит

для студентів освітньо-професійної програми
Економіка

спеціальності 051 Економіка

освітньо - професійний ступінь - фаховий молодший бакалавр

Обсяг дисципліни в кредитах ЄКТС – 4

Розробник - РУДИЧЕНКО Зульфія, викладач

Програму розглянуто і схвалено цикловою комісію економічних спеціальностей

Протокол № 1 від 28 серпня 2025 р.

Голова циклової комісії _____ Анна КОГУТ

Опис навчальної дисципліни

№	Назва	
1	Освітньо-професійна програма	Економіка
2	Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
3	Освітньо-професійний ступінь	фаховий молодший бакалавр
4	Шифр і назва спеціальності	051 Економіка
5	Статус навчальної дисципліни	обов'язкова
6	Семестр(семестри)	V (БСО), III (ПЗСО)
7	Загальна кількість годин(кредитів ЄКТС)	120 годин / 4 кредити
8	Аудиторні заняття в тому числі: лекції практичні семінарські	74 42 12 20
9	Самостійна робота студента	46
10	Форма семестрового контролю	залік
11	Мова викладання	українська

МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета викладання дисципліни	Мета викладання дисципліни «Фінанси, гроші та кредит» полягає у формуванні у студентів теоретичних знань та практичних навичок щодо сутності фінансових відносин, закономірностей функціонування грошово-кредитної системи та механізмів її впливу на економіку. Студенти вивчають, як відбувається розподіл та перерозподіл вартості на макро- та мікрорівнях, а також набувають вмінь аналізувати й оцінювати фінансову, грошову та кредитну політику.
Завдання вивчення дисципліни	Завдання дисципліни "Фінанси, гроші та кредит" включають вивчення теоретичних основ і форм функціонування фінансів, грошей та кредиту, їх ролі в ринковій економіці, методів управління фінансовими ресурсами, а також засвоєння знань про грошовий ринок, грошові системи та кредитну систему для розуміння та аналізу фінансових процесів на макро- та мікрорівнях.

23 рік

КОМПЕТЕНЦІЇ ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Компетентності, яких набувають студенти в процесі вивчення навчальної дисципліни:

Загальні компетентності	ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК 5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК 6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	СК 6. Здатність вирішувати професійні завдання з організації діяльності окремих підрозділів суб'єктів господарювання. СК 8. Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів. СК 10. Здатність виявляти проблеми і пропонувати шляхи їх розв`язання під час аналізу конкретних ситуацій економічного характеру
Програмні результати навчання:	
Результати навчання	РН 3. Здійснювати пошук, збирання, оброблення та аналізування інформації у професійній діяльності. РН13. Володіти методами й інструментарієм для виконання управлінських рішень щодо функціонування підприємств (підрозділу).

ПРЕРЕКВІЗИТИ

Передумова для вивчення дисципліни є набуття теоретичних знань та практичних навичок за такими дисциплінами: економічна теорія, економіка підприємства, фінансовий облік

ПОСТРЕКВІЗИТИ

Після набуття теоретичних знань та практичних навичок з дисципліни переходити до вивчення наступних дисциплін: фінанси підприємства, основи фінансово – економічного аналізу

24 рік

КОМПЕТЕНЦІЇ ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Компетентності, яких набувають студенти в процесі вивчення навчальної дисципліни:

Загальні компетентності	ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК 5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК 6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	СК 6. Здатність вирішувати професійні завдання з організації діяльності окремих підрозділів суб'єктів господарювання. СК 8. Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів. СК 10. Здатність виявляти проблеми і пропонувати шляхи їх розв'язання під час аналізу конкретних ситуацій економічного характеру
Програмні результати навчання:	
Результати навчання	РН 3. Здійснювати пошук, збирання, оброблення та аналізування інформації у професійній діяльності. РН13. Володіти методами й інструментарієм для виконання управлінських рішень щодо функціонування підприємств (підрозділу).

ПРЕРЕКВІЗИТИ

Передумова для вивчення дисципліни є набуття теоретичних знань та практичних навичок за такими дисциплінами: економічна теорія, бухгалтерський облік.

ПОСТРЕКВІЗИТИ

Після набуття теоретичних знань та практичних навичок з дисципліни переходити до вивчення наступних дисциплін: фінанси підприємства, основи фінансово – економічного аналізу, економіка підприємства.

Тематичний план

№ п/п	Назви змістовних модулів, тем	Всього годин	Аудиторні			Самостійна робота
			лекції	практичні	семінарські	
1	2	3	4	5	6	7
	Модуль 1					
1	**Тема 1.**Предмет фінансової науки. Суть фінансів, їх функції та роль	6	2			4
2	**Тема 2.** Фінансова політика держави	4	2			2
3	**Тема 3.** Фінансова система України	6	2		2	2
4	**Тема 4.** Бюджет. Бюджетна система	4	2			2
5	**Тема 5.** Фінансовий ринок	10	4		2	4
	Всього по модулю	***30***	***12***		***4***	***14***
	Модуль 2					
6	**Тема 6.** Сутність та функції грошей	6	2			4
7	**Тема 7.** Грошовий оборот і грошові потоки	8	2	2	2	4
8	**Тема 8.** Теорія грошей	6	2		2	2
9	**Тема 9.** Грошовий ринок	10	4	2	2	
	Всього по модулю	***30***	***10***	***4***	***6***	***10***
	Модуль 3					
10	**Тема 10.** Грошова система	12	4	4	2	2
11	**Тема 11.** Валютні системи та міжнародні розрахунки	8	2		2	4
12	**Тема 12**. Фондовий ринок та фінансові інструменти	10	4		2	4
	Всього по модулю	***30***	***10***	***4***	***6***	***10***
	Модуль 4					
13	**Тема 13.** Кредит та його форми	10	4		2	4
14	**Тема 14.** Кредитні системи України	12	4	4		4
15	**Тема 15.** Державний кредит і державний борг	8	2		2	4
	Всього по модулю	***30***	***10***	***4***	***4***	***12***
	Разом	**120**	**42**	**12**	**20**	**46**

Зміст робочої навчальної програми дисципліни

№ заняття	Назва розділу, модуля, теми програми. Тема заняття та короткий зміст	Кількість годин			Види навчальних занять та методи їх проведення	Навчально – методична література, унаочнення, методичні рекомендації, інструкційні матеріали, тощо	Самостійне вивчення	Форми контролю
		всього	аудиторні	самост.				
	МОДУЛЬ 1	**30**	**16**	**14**				
1.	**Тема 1.Предмет фінансової науки. Суть**	6	2	4	Лекція,	(2) стор 6-12	Тема 1. Суть фінансів, їх	Модульний
	фінансів, їх функції та роль						функції та роль	контроль
	1. Виникнення фінансів, їх зв'язок з державою				розповідь,	(1) стор5-13	5. Взаємозв`язок фінансів з різники економічними	
	та розвитком товарно-грошових відносин				бесіда		категоріями	
	2. Сутність фінансів та їх специфічні ознаки.						(2) стор 10-12	
	3. Основні функції фінансів.							
	4. Суспільне призначення та роль фінансів							
2.	**Тема 2. Фінансова політика держави**	4	2	2	Лекція,	(1) стор47-54,	Тема 2 Фінансова	Модульний
	1. Сутність фінансової політики				розповідь,	(3) стор16-20	політика, її сутність і	контроль
	2. Складові частини фінансової політики				бесіда		значення	
	3. Фінансова стратегія та тактика						4. Особливості проведення фінансової	
							політики в Україні	
							(3)стор19-20	
3.	**Тема 3. Фінансова система України**							
	1. Поняття фінансової системи	4	2	2	Лекція,	(1)стор23-40,	Тема 3. Фінансова система	Модульний
	2. Структура фінансової системи				розповідь,	(4)стор16-24	України	контроль
	3. Принципи побудови фінансової системи.				бесіда		4. Сфери та ланки	
							фінансових відносин	
							(4)стор16-24	

4.	**Семінарське заняття №1** Органи управління	2	2	-	Семінарське	(5)стор65-68,		Захист
	фінансами				заняття	(5)стор72-84		доповідей
	1. Характеристика Міністерства фінансів				розповідь,			
	України				бесіда			
	2. Характеристика Державної фіскальної служби							
	України							
	3. Характеристика Державної казначейської							
	служби України							
5.	**Тема 4. Бюджет. Бюджетна система**	4	2	2	Лекція,	(1)стор112-119	Тема 4. Бюджет. Бюджетна	Модульний
	1. Бюджет як економічна категорія, його об`єкти та				розповідь,	(5)стор104-107	система	контроль
	суб'єкти				бесіда		4. Принципи побудови	
	2. Основні функції та призначення бюджету						бюджетної системи	
	3. Бюджет як основний фінансовий план держави						(5)стор104-107	
6.	**Тема 5. Фінансовий ринок**	6	2	4	Лекція,	(1)стор207-210	Тема 5. Фінансовий ринок	Модульний
	1. Сутність, функції та призначення фінансового				розповідь,	(5)стор132-137	4. Інфраструктура	контроль
	ринку				бесіда		фінансового ринку	
	2. Суб'єкти фінансового ринку, їх класифікація та						(5)стор132-137	
	функції							
	3. Інструменти фінансового ринку, їх класифікація							
	та характеристика							
7.	**Тема 6. Регулювання фінансових ресурсів**	2	2	-	Лекція	(5)стор 187-208		Модульний
	1. Форми фінансового забезпечення				розповідь,			контроль
	2. Моделі розподілу ВВП				бесіда			
	3. Первинні і вторинні доходи							
	4. Державне регулювання фінансової діяльності							
8.	**Семінарське заняття №2** Структура фінансового	2	2	-	Семінарське	(1)стор210-214		Захист
	ринку				заняття	(5)стор138-147		доповідей
	1.Ринок грошей				розповідь,			
	2.Ринок капіталів				бесіда			
	3. Кредитний ринок							
	4. Ринок цінних паперів							

	МОДУЛЬ 2	**30**	**20**	**10**				
9.	**Тема 7. Сутність та функції грошей**	6	2	4	Лекція,	(6)стор 6-12	Тема 7. Сутність та функції грошей	Модульний
	1. Сутність та якісні властивості грошей				розповідь,		4. Походження грошей.	контроль
	2. Походження грошей та розвиток їх форми				бесіда		Роль держави	
	3. Функції грошей						у створенні грошей.	
							(6)стор 13-17	
10.	**Тема 8. Грошовий оборот і грошові потоки**	4	2	2	Лекція,	(6)стор 18-29	Тема 8. Грошовий оборот і	Модульний
	1. Сутність та структура грошового обороту				розповідь,		грошові потоки	контроль
	2. Грошова маса. Грошові агрегати та грошова база				бесіда		4. Механізм регулювання грошової маси в обороті	
	3. Швидкість обігу грошей. Закон грошового обігу						(6)стор 18-29	
11.	**Семінарське заняття №3** Аналіз грошового обігу	2	2	-	Семінарське	(6)стор18-29		Захист
	1. Модель грошового обігу				заняття			доповідей
	2. Суб'єкти грошового обігу				розповідь,			
	3. Зміст грошових потоків				бесіда			
	4. Сутність грошових агрегатів							
12.	**Практичне заняття №1.** Розрахунок величини	2	2	-	Практичне	(6)стор18-29		Захист
	грошової бази				заняття			ПР
13.	**Тема 9. Теорія грошей**	4	2	2	Лекція,	(7)стор10-17	Тема 9. Теорія грошей	
	1. Кількісна теорія грошей і сучасний монетаризм				розповідь,		4. Внесок Дж. Кейнса у	
	2. Грошові потоки та їх класифікація				бесіда		розвиток кількісної теорії	
	3. Грошова маса та грошові агрегати						грошей (7)стор14-16	
14.	**Семінарське заняття №4** Розвиток теорії грошей	2	2	-	Семінарське	(7)стор10-17		Захист
	1. Основоположні постулати класичної теорії				заняття			доповідей
	2. Неокласична кількісна теорія грошей				розповідь,			
	3. Кембриджський варіант кількісної теорії грошей				бесіда			
	4. Сучасний монетаризм							
	5. Сучасний кейнсіансько-неокласичний синтез							
15.	**Тема 10. Грошовий ринок**	4	2	2	Лекція,	(6)стор30-34	Тема 10. Механізм форму	Модульний
	1. Суть грошового ринку				розповідь,		вання пропозиції грошей	контроль
	2. Структура грошового ринку				бесіда		(6)стор30-34	
	3. Попит та пропозиція грошей							

16.	**Тема 11. Аналіз грошового ринку**	2	2	-	Лекція,	(6)стор30-34		Модульний
	1. Основні функції грошового ринку				розповідь,			контроль
	2. Субєкти грошового ринку				бесіда			
	3. Інструменти та операції на грошовому ринку							
17.	**Семінарське заняття №5** Регулювання грошового ринку	2	2	-	Семінарське	(6)стор30-46		Захист
	1. Облікова політика НБУ				заняття			доповідей
	2. Операції з цінними паперами				розповідь,			
	3. Нормативи для комерційних банків				бесіда			
	4. Елементи грошового ринку							
18.	**Практичне заняття №2.** Розрахунок коефіцієнта	2	2	-	Практичне	(6)стор30-34		Захист
	мультиплікації				заняття			ПР
	МОДУЛЬ 3	**30**	**20**	**10**				
19.	**Тема 12. Грошова система**	4	2	2	Лекція,	(6)стор34-46	Тема 12. Грошова система	Модульний
	1. Грошова система та її елементи				розповідь,		4. Створення грошової	контроль
	2. Основні типи грошових систем				бесіда		системи України	
	3. Інструменти грошово-кредитного регулювання						(6)стор34-46	
20.	**Тема 13. Інфляція та грошові реформи**	2	2	-	Лекція,	(6)стор47-60		Модульний
	1. Інфляція та її види				розповідь,			контроль
	2. Форми прояву, причини та наслідки інфляції				бесіда			
	3. Актуальність, сутність і особливості застосування антиінфляційних стабілізаційних заходів							
	4. Грошові реформи							
21	**Практичне заняття №3.** Визначення інфляції та індексу споживчих цін	2	2	-	Практичне	(6)стор47-60		Захист
					заняття			ПР
22.	**Семінарське заняття №6** Грошові реформи	2	2	-	Семінарське	(6)стор47-60		Захист
	1. Історія виникнення української грошової одиниці				заняття			доповідей
	2. Сутність та види грошових реформ				розповідь,			
	3. Грошові реформи України							
23.	**Практичне заняття №4.** Грошова реформа	2	2	-	Практичне	(6)стор56-60		Захист
					заняття			ПР

24.	**Тема 14. Валютні системи і міжнародні розрахунки**	6	2	4		(6)стор61-86	Тема 14. Валютні системи і міжнародні розрахунки	
	1. Валюта і валютний курс.						4. Головні учасники	
	2. Валютний ринок та валютні операції.						валютного ринку	
	3. Міжнародні розрахунки						(6)стор87-90	
25.	**Семінарське заняття №7** Сутність та еволюція	2	2	-	Семінарське	(6)стор61-90		Захист
	валютних систем				заняття			доповідей
	1. Національна валютна система				розповідь,			
	2. Світова валютна система				бесіда			
	3. Паризька валютна система							
	4. Золотомонетний стандарт							
	5. Бреттон-Вудська валютна система							
26.	**Тема 15. Фондовий ринок та фінансові інструменти**	6	2	4	Лекція,	(1)стор224-231	Тема 15. Фондовий ринок та фінансові інструменти	Модульний
	1. Сутність фондового ринку та фондової біржі				розповідь,		3. Правила фондової біржі	контроль
	2. Сутність та класифікація видів фінансових				бесіда		(1)стор224-231	
	інструментів.							
27.	**Тема 16. Цінні папери**	2	2	-	Лекція,	(1)стор224-231		Модульний
	1. Суть облігацій				розповідь,			контроль
	2. Акції та їх види				бесіда			
	3. Похідні цінні папери							
28.	**Семінарське заняття №8** Фондова біржа	2	2	-	Семінарське	(1)стор224-231		Захист
	1. Структура фондової біржі				заняття			доповідей
	2. Основні функції фондової біржі				розповідь,			
	3. Учасники фондового ринку				бесіда			
	МОДУЛЬ 4							
29.	**Тема 17. Кредит та його форми**	6	2	4	Лекція,	(7)стор18-46	Тема 17. Кредит та його	Модульний
	1. Суть кредиту				розповідь,	(6)стор91-102	форми	контроль
	2. Види кредиту				бесіда		4. Функції кредиту	
	3. Процент за кредит						(6)стор99-102	
30.	**Тема 18. Кредитні установи**	2	2	-		(6)стор114-120		
	1. Національний банк України							
	2. Комерційні та емісійні банки							
	3. Небанківські кредитні установи							

31.	**Семінарське заняття №9** Теорії кредиту	2	2	-	Семінарське			Захист
	1. Натуралістична теорія кредиту				заняття			доповідей
	2. Капіталотворча теорія кредиту				розповідь,			
					бесіда			
32.	**Тема 19. Кредитні системи України**	6	2	4	Лекція,	(7)стор47-48	Тема 19. Кредитні	
	1. Поняття і структура кредитної системи				розповідь,	(6)стор121-134	системи України	
	2. Банки, їх операції та функції				бесіда		4. Банківський нагляд	
	3. Спеціалізовані небанківські кредитно-фінансові установи							
33	**Тема 20. Роль кредиту у розвитку економіки**	2	2	-	Лекція,	http://radnuk.info › pidrychnuku › bank-pr ›		
	1. Стимулювання виробництва та інвестицій				розповідь,			
	2. Забезпечення грошового обігу				бесіда			
	3. Підтримка бізнесу							
	4. Інтеграція в світову економіку							
	5. Регулювання грошової маси							
34.	**Практичне заняття №5.** Кредитування та	2	2	-	Практичне	(6)стор99-102,		Захист
	розрахунок позичкового відсотку				заняття			ПР
35.	**Практичне заняття №6.** Розрахунок	2	2	-	Практичне	(6)стор131-134		Захист
	загального обсягу обов'язкового резерву							ПР
36.	**Тема 21. Державний кредит і державний борг**	6	2	4	Лекція,	(1)стор172-182	Тема 21. Державний кредит і державний борг	Модульний
	1. Державний кредит і державні запозичення, їх				розповідь,		4. Обслуговування та	контроль
	класифікація				бесіда		управління державним	
	2. Сутність державного боргу та його структура.						боргом. (1)стор172-182	
	3. Місце цінних паперів серед боргових зобов'язань держави.							
37.	**Семінарське заняття №10** Міжнародні фінанси	2	2	-	Семінарське	(1)стор183-206		Захист
	1. Складові ланки та грошові потоки міжнародних фінансів				заняття			доповідей
	2. Міжнародні фінансові відносини				розповідь,			
	3. Фінанси міжнародних організацій				бесіда			
	4. Міжнародні фінансові інституції							
	Всього	***120***	***74***	***46***				

Список літератури

Основна

1. Опарін В.М. Фінанси (Загальна теорія): Навч. – 2-е вид.. — К.: КНЕУ, 2001. — 240 с.
2. Шевчик В.П.: Навч. посібн.для ВНЗ / К.: НМЦ, 2002. – 258 с.
3. Фінанси: вишкіл студії: Навч. посібник / За ред. Юрія С. І. - Тернопіль: - «Карт-бланш». - 2002
4. Шандова Н.В. Створення ефективної системи управління витратами підприємства// Фінанси України – 2003 – №7 – с.97-101
5. Базилевич В. Д., Баластрик Л. О. Державні фінанси: Навч. посібник. - К.: Атіка, 2002..
6. Гроші і кредит : підручник / В. Ю. Світлична ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2020. – 191 с.
7. Конспект лекцій з дисципліни «Фінанси, гроші та кредит» - Укладачі доц.. О Ф.Андросова, старший викладач О.В.Шестопалова. Запоріжжя: ЗНТУ, 2014. - 56 с.

Ресурси мережі Інтернет

1. Верховна Рада України http://zakon.rada.gov.ua/
2. Міністерство фінансів України http://www.minfin.gov.ua
3. Міністерство економічного розвитку і торгівлі http://www.me.gov.ua/
4. Кабінет Міністрів України http://www.kmu.gov.ua/control/
5. Національний банк України http://www.bank.gov.ua/